

DURATION: - 2½ hrs

12612424

MARKS:- 75

- Note: - (1) All questions are compulsory.
 (2) All questions carry equal marks.
 (3) Figures to the right indicates full marks

Q.1.A Select the appropriate answer and fill in the blanks (Any 8)

Co1, Co2, R- 8M
U

1. ----- is a process of selling government equity in PSUS to private parties.
 a) Privatization b) Globalization
 c) Liberalization d) Disinvestments
2. As per the NIP 1991, at present there are only ----- industries reserved for public sector.
 a) 3 b) 4 c) 5 d) 7
3. In the State of ----- number of farmers suicided is the highest.
 a) Madhya Pradesh b) Karnatka
 c) Maharashtra d) Chattisqarh
4. Human rights have ----- application.
 a) limited b) Mamixum c) Universal d) most
5. The national rights theory first germinated in the ----- theory of ethics as the basis for politics.
 a) Grotius b) locks c) Hobbed d) Dr. Ambedkar
6. The objectives of Right to freedom of religion is to sustain the principle of -----
 a) Secularism b) Socialism c) Humanism d) regionalism
7. In an ecosystem the ----- are primary producers.
 a) animals b) birds c) plants d) consumer
8. Acid rain is one of the harmful effects of ----- pollution.
 a) air b) water c) noise d) land
9. ----- means pre-judgement.
 a) Stereotypes b) Aggression c) Prejudice d) Violence
10. ----- helps to develop the power of concentration.
 a) Physical exercise b) Meditation
 c) Time management d) Social support

Q.1.B State whether the following statements are true or false (Any 7)

Co1, Co2, 7M
U/R

1. Rural to urban migration is more common in developed countries.
2. Disinvestment of public sector helps to improve the efficiency of PSUS.
3. Human rights are derived from the principle of natural law.
4. The fundamental rights are absolute.

5. Article 17 of the constitution abolishes the practice of untouchability.
 6. Natural environment provides renewable sources of energy.
 7. Urbanization is the only cause of environmental degradation.
 8. Basic human values help to improve standard of living in a society.
 9. Smoothing refers to accommodating other party's interest.
 10. Individual factors the only causes of stress.
- Q.2.A Briefly explain Liberalization, privatization and globalization and changes in employment. (CO1-R,U) **15M**
OR
- Q.2.B What is migration? Explain caused and impact of migration. (CO1-R) **15M**
- Q.3.A What are the impact of environment degradation on human life? (CO2-R) **15M**
OR
- Q.3.B Briefly explain principles and guidelines of sustainable development. (CO1-U) **15M**
- Q.4.A Explain the significance of value in individual development. (CO2-U) **15M**
OR
- Q.4.B What is significance of ethics in individual development? (CO1,U) **15M**
- Q.5.A What are the different methods of coping with stress? (CO1,U,AP) **15M**
OR
- Q.5.B Write short notes on (Any 3/5) **15M**
- 1) Corporate farming [U]
 - 2) Right against exploitation [U]
 - 3) Conflict [U]
 - 4) Privatization [R]
 - 5) Farmers Suicide [R]

कालावधी: - 2½ hrs

नोट :- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शविताने.

Q.1.A रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. (कोणतेही ०८)

(Co1R,U) 08M

1. ही सरकारी इक्विटी खाजगी पक्षांना विकण्याची प्रक्रिया आहे.
(खाजगीकरण, उदारीकरण, जागतिकीकरण, निर्गुतवणूक)
2. १९९१ च्या औद्योगिक धोरणानुसार सध्या इतक्या कंपन्या सार्वजनिक क्षेत्रात राखीव आहेत.
(३, ४, ५, ७)
3. राज्यात शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येचे प्रमाण सर्वाधिक आहे.
(मध्यप्रदेश, कर्नाटक, महाराष्ट्र, छत्तीसगड)
4. मानवी हक्क आहेत.
(मर्यादित, जास्त, सार्वत्रिक, कमी)
5. राष्ट्रीय हक्क 'सिध्दांत' सर्वप्रथम एथिक्स ऑफ बेसच्या सिध्दांतामध्ये
राजकारणासाठी अंकुरित झाला.
(ग्रॉटीयस, लॉकी, हॉब्स, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर)
6. धर्मस्वातंत्र्याचा अधिकार टिकवून ठेवण्याचे उद्दिष्ट आहे.
(धर्मनिरपेक्षता, सामाजिकता, मानवता, प्रादेशिकता)
7. परिसंस्थेमध्ये प्राथमिक उत्पादक असतात.
(प्राणी, पक्षी, वनस्पती, ग्राहक)
8. आम्लयुक्त पर्जन्य हा प्रदुषणाचा एक घातक परिणाम आहे.
(हवा, पाणी, आवाज, जमीन)
9. म्हणजेच, प्री. जजमेंट होय.
(स्टिरीओटाईप, आक्रमकता, पूर्वग्रह, हिंसा)
10. ही एकाग्रतेची शक्ती विकसित करण्यास मदत करते.
(शारीरिक व्यायाम, ध्यान, वेळेचे व्यवस्थापन, सामाजिक समर्थन)

Q.1.B खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा. (कोणतेही ७)

Co1,2,-
U/R

07M

- 1) विकसित देशांमध्ये ग्रामीण ते शहरी स्थलांतर अधिक सामान्य आहे.
- 2) सार्वजनिक क्षेत्रातील निर्गुतवणुकीमुळे PSU3 ची क्षमता सुधारण्यास मदत होते.
- 3) मानवी हक्क हे मानवी हक्कांच्या नैसर्गिक तत्वावरून प्राप्त झाले आहेत.
- 4) मूलभूत अधिकार निरपेक्ष आहेत.
- 5) राज्यघटनेच्या कलम १७ अन्वये अस्पृश्यता रद्द केली आहे.
- 6) नैसर्गिक वातावरण उर्जेचे अक्षय स्रोत प्रदान करते.
- 7) शहरीकरण हे पर्यावरणाच्या न्हासाचे एकमेव कारण आहे.
- 8) मूलभूत मानवी मुल्ये ही मानवी जीवन सुधारण्यास मदत करतात.
- 9) स्मृथिंग म्हणजे इतर पक्षांच्या हिताला सामावून घेणे होय.
- 10) तणावाचे एकमेव कारण वैयक्तिक घटक आहेत.

- Q.2. A उदारीकरण व जागतिकीकरण ही संकल्पना स्पष्ट करून जागतिकीकरणाचा रोजगारावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा? (Co1-R) 15M
- किंवा**
- B स्थलांतर म्हणजे काय? हे सांगून स्थलांतरणाची कारणे व परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा? (Co1-R) 15M
- Q.3. A पर्यावरणाच्या न्हासाचा मानवी जीवनावरील परिणाम काय होतो ते सविस्तर स्पष्ट करा? (Co2-R) 15M
- किंवा**
- B शाश्वत विकासाची मार्गदर्शक तत्वे सविस्तर विशद कार? (Co1-U) 15M
- Q.4. A व्ययक्तिक विकासातील मुल्याचे महत्त्व स्पष्ट करा? (Co2-U) 15M
- किंवा**
- B व्ययक्तिक विकासातील नैतिक विकासाची भूमिका स्पष्ट करा? (Co1-U) 15M
- Q.5. A तणावाचा सामना करण्यासाठी वेगवेगळ्या पध्दती कोणत्या आहेत ते स्पष्ट करा? (Co1-A/U) 15M
- किंवा**
- B टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)
- 1) कॉर्पोरेट शेती
 - 2) शोषणाविरुद्धचा अधिकार
 - 3) संघर्ष
 - 4) खाजगीकरण
 - 5) शेतकरी आत्महत्या
